

Незважаючи на різноманітність типів незадекларованої праці, всіх їх об'єднує одна спільна мета – ухилення від сплати податків та соціальних внесків

Що таке незадекларована праця? Які є види незадекларованої праці?

Незадекларовану працю ще називають прихованою працею, неформальною зайнятістю, «тіньовою», нелегальною або «чорною» роботою та, найчастіше, – неофіційним працевлаштуванням.

Повністю незадекларована праця – це зайнятість працівників на підприємствах без укладення трудового договору, метою чого є уникнення сплати пов'язаних з трудовою діяльністю належних платежів до бюджету з суми заробітної плати працівників.

Частково незадекларована праця означає невідображення частини фактично одержаних доходів в офіційному обліку для зменшення належних податків та соціальних внесків. У разі частково незадекларованої праці формально трудовий договір сторонами укладається, але в бухгалтерському обліку офіційно відображається лише частина заробітної плати працівника.

Загалом, частково незадекларована праця означає зайнятість, на яку поширюються норми законодавства про працю, але мають місце порушення вимог щодо її адміністрування (наприклад, коли роботодавці не реєструють своїх працівників в органах соціального захисту населення, не реєструють працівників, що працюють за умовами «фрілансу», виплачують заробітну плату «в конвертах» тощо).

Незважаючи на різноманітність типів незадекларованої праці, всіх їх об'єднує одна спільна мета – ухилення від сплати податків та соціальних внесків (або зменшення суми податків/внесків чи порушення порядку їх сплати шляхом зменшення чи повного неврахування сум доходів, з яких податок/внесок стягується з використанням штучно створених бізнес-схем або операцій).

Яка ситуація з незадекларованою працею в Україні?

Згідно з дослідженням Світового банку, проведеним у 2011 році, незадекларована праця в Україні – загальнопоширене явище, що набуло різних форм. У 2009 році 4,5 млн. осіб в Україні у віці 15-70 років працювало в неформальному секторі, що еквівалентно 22,1% від загальної зайнятості населення. Як і в багатьох інших країнах, незадекларована зайнятість в Україні в першу чергу пов'язана з роботою на мікро- та малих підприємствах.

Найбільш поширеними видами незадекларованої праці в Україні є:

- **відсутність реєстрації підприємства або підприємницької діяльності** відповідно до вимог національного законодавства;
- **відсутність реєстрації працівників підприємства** – в цьому випадку трудові відносини встановлюються на підставі усної угоди, без підписання жодних офіційних трудових договорів або контрактів. Такі